

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla LXIII. Exceptionem obiiciens non videtur de intentione adversarii
confiteri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

Obj. 2. *Ulpianus in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniuriis.* vult omnes teneri, quorum operâ, vel ope aliquid præstitum est.

R. Aliud est, opem ferre, aliud consulere. Qui opem fert, cooperatur, qui consulit, in medio relinquit, ut fiat, vel

non fiat, quod suavit. Illi ergo, cui consultum est, nihil debet. Si autem Magistratui obligatur & damnum passis aliunde proveniat, necesse est. *V. Azor. II. l. 12. c. pen. & alt. Cotonium in sum. Dian. V. Restitutio, n. 12. & seq.*

REGVLA LXIII.

Exceptionem obiciens non videtur de intentione adversarii confiteri.

L Desumpta est ex *c. 6. de except. & l. Non utique. 9. ff. de exceptionibus.* & quamvis difficile intellectum habeat. *Covarr. tamen l. 1. c. 1. n. 3.* verisimam pronunciat, non tantum in eo, qui conditionali oratione excipit, sed etiam in simpliciter excipiente, cum Iuris Consulti, & Pontifices Romani, qui nobis hanc tradidere regulam absque ulla conditione id asseverent. *l. Non utique. ff. de except. c. Cum venerabilis. de exceptionibus.* in quo licet exceptio proposita fuerit tantum conditionaliter, tamen ibi summus Pontifex regulam simpliciter approbat. Et ulterius probatur. Nam actus non debent operari ultra intentionem agentium. *l. Non omnis. ff. si certum petatur.* Exceptio enim eo animo proponitur, ut intentio agentis excludatur. Igitur non poterit in dubio ex ea probatio intentionis ipsius agentis assumi. Deinde excipiens tamen si absque ulla conditione excipiat, tunc demum intendit exceptione uti, cum actor deductam in iudicium intentionem probaverit: siquidem prius opus non est ulla exceptione, quod probat

textus in *l. Siquidem. C. de except.* Agit sane quis rei vendicatione, domum quandam à Titio jure domini petens, excipit Titius illam domum ab ipsa actore habuisse titulo permutationis, aut venditionis: non ex hoc videtur fateri reus, actorem dominum esse illius domus. Vnde nisi actor dominium probaverit, succumbet. At tunc probato dominio reus probare debet permutationem, emptionemve. *Ita Covarr. quidem, sed difficultas manet, & augeatur aliis exemplis in medium adductis. Dicit Sempronius. Tu mihi 100. aureos debes. Excipio. Iam pridem solvi, vel pactum de non petendo initum est; am non per bonam consequentiam sequitur ergo debebas. Quomodo enim solvi, si non debuisti, quare pactum de non petendo initum est, si deerat, quod peteretur? Certè Baldus existimat, qui compensationem excipit, fateri debitum esse. l. Cum Papinianus. C. de sententiis & interlocut. & Felinus in c. Venerabilis. de exceptionibus in multis casibus docet hanc regulam fallere. Caramuel verò in Theol. fundam. n. 653. gravi morbo laborare,*

Z

rare, nec veram esse, si ut sonat, & jacet, admittatur.

II. *Dynis* igitur prædictam difficultatem agnoscens, & remove fatagens hanc distinctionem excogitavit. Aut reus excipiendo aliquid simpliciter negat, aut excipiendo aliquid ponit. Si negat, ut in exceptione non numeratæ pecuniæ verum est, quod non videtur confiteri de intentione actoris: sed si excipiendo ponit aliquid, aut simpliciter, aut sub conditione ponit. Si simpliciter, ut quia dicit sibi pactum in itinere non solvendo, solvisse, vel absolutum esse, tunc de sola exceptione tractandum est, absque eo quod actor intentionem suam probet (*Nota, quod onus probationis in reus derivetur à Dyno*) sed si negat, & sub conditione ponit, quia dicit se non teneri, & si apparet eum teneri, dicat sibi factum pactum de non petendo, tunc non videtur confiteri de intentione actoris, & ideo non afficitur onere probandi exceptionem, nisi actor probaverit intentionem suam. Et hæc probantur. *C. de except. l. Si quidem.* Hæc est *Dyni* expositio, quæ huc usque non potui reperiri commodiorem. *Quam Causius* approbans consulit cum *Glossa*, ut reus dicat. *Nego me promississe: si tamen promissi, pactum de non petendo in itinere est.* Idem suadet *Car. amiel* loc. cit.

III. *Obj. 1.* Reus vel credit exceptionem suam esse veram, vel esse falsam, si hoc, perjurus est, si illud, vim confessionis habet.

R. Inter credere, & non credere, quemadmodum inter scire etiam, & non scire medium est, dubitare, vel ha-

bere duplicem intelligentiam. Rogatus enim reus, an non inierit contractum emptionis, negare poterit, licet in initio sit, intelligendo non esse celebratum contractum validum.

Obj. 2. Qui creditori pecuniam tibi debitam exhibuit, & postea excipit indebitam fuisse, ad probandum cogitur. *l. Cum de indebito ff. de probat.*

R. Quodcumque præsumptio contra reum militat, hujus regulæ beneficio non fruitur. Egreditur ex domo vicina quilibet ferens gladium recenti cruore infectum, negat tamen à se vulneratum, vel occisum esse, cuius inibi cadaver inventum est, præsumitur reus, & ad purgandum se compellitur. Iam in casu legis citatæ, nemo censetur ita rerum suarum negligens, aut prodigus, ut etiam quod non debet, exolvat. Merito igitur onus probandi incumbit illi, qui id asseverat.

Obj. 3. In *venerabilem. de elect.* ex eo, quod *Corradus Dux* per nuntium suum absolutionis beneficium postulavit, patere dicitur, quod ipse fuerit excommunicatus. Similiter ergo, qui exciperet se absolutum esse, fateretur præcessisse excommunicationem.

R. *Peckius* objectionem hanc admodum difficilem & controversam esse, ac tandem sine ulteriori resolutione ad *Alciatum* rejicit. Verum plus difficultatis hic esse non potest, quam in *Regula ipsa*, ac proinde dicendum, absolute loquendo, non fateri semper excommunicationem, qui se absolutum esse pronunciat, quemadmodum non fatetur debitum, qui excipit solutio-

neum.

nem. Fieri tamen potest, ut in particu-
lari secundum materiae conditionem, &
circumstantias aliter iudicandum sit.

Et in primis attendenda est intentio
loquentis.

REGVLA LXIV.

Quae contra ius fiunt, debent utiq; pro infectis haberi.

I. **C**ontra ius fieri dicitur omne
id, quod contra Iuris formam,
vel legislatoris mentem agitur, ut si bo-
na ecclesiae alionentur sine debita so-
lennitate: si ante aetatem praescriptam
professio regularis admittatur: Si Iudex
non servato legum praescripto defi-
niat, & similia. An vero contra ius fieri
dicantur illa etiam, quae sine jure, & le-
ge fiunt, parum necessaria quaestio est.
Quis enim contra Decalogum pecca-
ret, si Decalogus nullus esset? Neque
Reck exemplum servit, de tolerantia
impudicarum mulierum. Non enim,
quia non puniuntur, albæ sunt, & nihil
contra legem naturalem, aut divinam
peccant. *V. Navarr. c. 17. n. 194. & seqq.*
Damasus in Reg. 123.

II. **E**xempla *Glossa* sunt plura, &
paucissima nota, jamq; superius insinuata,
de professione non suo tempore facta,
de alienatione bonorum ecclesiastico-
rum neglecta forma praescripta: de Iu-
dice, qui parte non vocata testes audit,
&c. E contra occurrunt non pauca, in
quibus *Regula* deficit.

Nam I. Matrimonium post simplex
castritatis votum non est irritum. *c. un.*
de voto.

2. Neque si fiat contra interdictum
ecclesiae. *Toletus l. 7. c. 18.*

3. Ordinatio clericorum, & conse-
cratio ecclesiarum ab alieno episcopo
facta non debet reiterari, aut pro infe-

cta haberi. *Sily. V. Ordo. 11. n. 10.*

4. Sententia Iudicis durius, aut sub
conditione lata sustinetur. *c. Biduū. 2. q. 6.*

5. Baptismus à femina collatus et-
iam sine necessitate validus est. *c. A quod.*
Iudeo. de consecr. dist. 4.

6. Similiter consecratio Eucha-
ristiae non suo tempore, loco, apparatu,
aliisque requisitis peracta. *Sily. v. Eucha-*
ristia. §. 11.

Item facta 7. Collatio sacrorum or-
dinum pueris, vel indignis. *Navarr. c.*
25. n. 116.

8. Denique plurimi actus hominib.
religiosis prohibiti sunt, qui tamen si
contra prohibitionem fiant, non dam-
nantur, ut invalidi *Az. l. 1. s. c. 16. q. 17. Co-*
mitol. l. 3. q. 4. V. quae dixi. Part. 1. sum. tit. de
Regularib. Caram. in Theol. fund. n. 541.
De his omnibus dicendum, fieri qui-
dem contra legem, non tamen contra
formam legibus praescriptam, quae ne-
glecta actus censi invalidus: quam
rem accuratè ut solet, *Fr. Suarez l. 2. de*
legib. c. 12. & l. 5. c. 29. ac seqq. explicat. Sed
obstare videtur. l. Non dubium. C. de legib.
ubi pro infectis habentur, quae legisla-
tor tantum prohibuit, & non irritavit.
Quod si quae movet, dicat, ea quae con-
tra legem fiunt, irrita esse, nisi constet
ex alia lege, aut certa ratione, subsiste-
re. *V. Azor l. 1. s. c. 16. ci. fin. Molin. de primo*
gen. l. 2. c. 16. n. 20. Barb. in Axiom. 93. n. 19.

Z 2

III. Am-